

Književne novosti

Pesmi. Napisal Dragotin Jesenko. Cena elegantno vezani knjigi 3 K. — Zbrane pesmi prerano umrlega Dragotina Jesenka, čigar psevdonim se je tolikrat čital tudi v „Ljubljanskem Zvonu“, so se nekoliko zakasnile. Obetale so se nam že lansko leto za Božič. No, s tem večjim veseljem jih sprejemamo letos! — Jesenko je bil lep pesniški talent. Da se v svojem poletu ni popel više, temu krive so bile nemalo razmere. Vsekakor se njegovi pesniški proizvodi lepo čitajo in tuintam nam postane toplo pri srcu ob njegovih verzih! — Čisti dobiček izdaje, ki jo je oskrbel gosp. E. Gangl, je namenjen pesnikovim sirotam. Zapustil je namreč vdovo in sedmero nepreskrbljenih otrok. Ali naj spričo tega dejstva knjigo še priporočamo v nakupovanje? Rodoljubje in človekoljubje obenem zahtevata, da vsakdo žrtvuje uboge 3 kronice!

Črtice. Spisal Ivan Baloh. 1905. Samozaložba. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. Cena 1 K, s poštnino 1 K 10 h. — Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda.

„Naš dom“. Zbirka povesti, pesmi in narodnega blaga, zanimivosti i. t. d. V. zvezek. V Celju 1905. Izdala in založila „Zvezna trgovina“. Cena 50 h.

Pregledni izpisek iz navodila h kartografičnim osnovam. Sestavil profesor Josip Kožuh. Založila „Zvezna trgovina“ v Celju. Cena 20 h, po pošti 23 h.

Knjige „Družbe sv. Mohorja“. Letos je naklonila „Družba sv. Mohorja“ svojim udom sledečih šestero knjig: 1. Zgodbe sv. pisma, 12. snopič. 2. Dušna paša, molitvenik. 3. Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini, drugi snopič. 4. Gospodarski nauki, I. knjiga. 5. Slovenske večernice, 57. zvezek. 6. Koledar za leto 1906. O eni ali drugi teh knjig še kaj izpregovorimo. Vobče omenjamo, da se nam vidi še vedno premalo leposlovnega čtiva, ki vendar še najbolj mika ter veže na knjigo tudi preprostega čitatelja. S to opomnjo nečemo nikakor očitati kaj odboru, ki se ima boriti z raznimi težkočami, ampak izreči smo hoteli le željo, da bi odbor, kadar bi mu bilo na razpolago zadostno število rokopisov, izdal tudi po več takih knjig, ki bi zadovoljile vse družbene ude brez razločka. Družbi, ki vrši pri obmejnih Slovencih kakor nobeno drugo naše podjetje domoljubno delo, želimo i v prihodnje mnogo uspeha! —

„Naših Zapiskov“ Prešernova številka, katero je uredil g. dr. Ivan Prijatelj, ima sledečo vsebino: Ivan Cankar: Še en simbol. Oton Zupančič: Vis-à-vis. Dr. Ivan Prijatelj: Prešernov spomenik v Ljubljani. Josip Regali: Zajčev Prešeren kot monument. Dr. Ivan Prijatelj: Drama Prešernovega duševnega življenja. Etbin Kristan: Krst pri Savici. Albin Prepeluh: Prešeren je ljudski pesnik. Dr. Ivan Prijatelj: Od uredništva. — Cena te publikacije, katero dičijo tri slike, je za nenaročnike „Naših Zapiskov“ 80 h, za naročnike 48 h. Naroča se nanjo pri upravi „Naših Zapiskov“ v Ljubljani. — Dr. Ivana Prijatelja spis „Drama Prešernovega duševnega življenja“ je izšel še posebej kot ponatisk iz „Naših Zapiskov“ ter stane 40 h. —

Kar se tiče tega dela dr. Prijateljevega, ne vem, ga je li po tistem, ko ga je čital v „Akademiji“, še kaj predelal, ali pa sem jaz pri predavanju marsikaj preslišal ali slabo razumel. Kar čitam zdaj v tem spisu o Prešernovi Juliji, rad vse

podpišem. Drugače si tudi jaz stvari nikdar mislil nisem. Stališče pa, s katerega presoja dr. Prijatelj razmerje Prešernovo do Ane Jelovškove, je zame še vedno nesprejemljivo! Ko bi se bil dr. Prijatelj spomnil, katero izmed svojih ljubic je na pr. opeval Goethe in katere ni opeval, katero je poročil in katere ni poročil, pomislil dalje, da je ovekovečil najbolj baš tisto, ki je bila po vsakdanjih nazorih brez dvojbe najmanj vredna njegove ljubezni, potem morda ne bi polagal na take stvari tolike važnosti, potem bi se mu morda tudi pri Prešernu ne zdelo vse to tako čudno. O tem bi se dalo mnogo mnogo govoriti in morda še izpregovorim, ker je vsa reč pomembnejša, nego se na prvi hip vidi. V tem razmerju do Ane Jelovškove kulminira vsa tragika pesnikovega tako žalostnega življenja! In ni vseeno, če si mislimo Prešerna kot človeka, ki si je sledeč „nagonu“, „sli“ v svoji zreli starosti izbral za žrtev mlado, lepo, nedolžno dekle, ali pa če si ga predstavljamo kot človeka, ki je bil navzlic svojim sedemintridesetim letom še vedno tako — recimo — naiven, da je zahrepenel po ljubezni mladega dekleta ter si domišljjal morda, da se mu posreči iz mlade, skromne stvarce vzgojiti nekaj, kar bi bilo ugajalo njegovemu nič manj skromnemu pesniškemu srcu! — Toda o vsem tem, kakor rečeno, kaj več o drugi priliki! Omenim naj samo še, da vse dotične argumentacije g. dr. Prijatelja zame ne drže! Da sicer dr. Prijateljevo delo občudujem, da se mu divim, je razvidno že iz tega, kar sem povedal o njem o priliki predavanja v „Akademiji“. Kar istinito obžalujem, je to, da ni dal dr. Prijatelj ponatisku druge, srčnejše oblike. Namesto sedanje brošure bi bila romala lahko štirikrat debelejša, lično v usnje vezana knjižica z zlatim obrezkom v svet! Res bi bili izdatki potem mnogo večji. Toda slabo izpričevalo bi bilo za slovensko inteligenco, če ne bi dobilo delo take vrednosti toliko naročnikov, da bi se pokrili vsi stroški in bi ostala gospodu pisatelju povrh še za naše razmere primerna nagrada!

Ni nam treba še posebej poudarjati, da želimo omenjenemu ponatisku tudi v tej obliki kakor celi publikaciji kar največ naročnikov! Vsakdo morda ne bo vsega odobral, kar bode tu čital, toda vsakdo naj se postavi na stališče: Svoobodna beseda velja!

Zbornik znanstvenih in poučnih spisov. Na svetlo daje Slovenska Matica v Ljubljani. VI. zvezek. Uredil L. Pintar. V Ljubljani 1904.

To leto sije nad Zbornikom tista sedmerobarvna mavrica, katere skrajnji barvi sta na enem robu zgodovina, na drugem jezikoslovje. Vsakemu te barve pač niso všeč, nekateri jih s svojega stališča sploh ne vidijo, a eno morda priznajo vsi: taka mavrica pije svojo vodo najlaglje iz naših rodni tal; kajti naš zgodovinar in naš jezikoslovec ter vsi tisti, kar jih je med njima, so v prvi vrsti poklicani, da govore k nam o nas samih. To je res in to bo najbrže ostalo, kakor je. — Drugo vprašanje je, naj li govore k nam edino ti. Skoraj smo se navadili, na to vprašanje molče prikimavati, a kadar izgine ona mavrica, se zavedamo, da smo sodili le po svoji navajenosti ter da išče naše oko često i drugih barv, ki so morda tudi domače ali bi se vsaj dale udomačiti. Tedaj pravimo: realističnih spisov nam je treba!

Tako sem si mislil, ko sem študiral ta Zbornik. Čudno, da so realne stroke pri nas tako malo zastopane; le kadar jih nekoliko zaliva tendenčica, tedaj se postavi kak komad na ogled. A treba nam je naprosto objektivnih poročil o velikanskem napredku baš na teh poljih, le snovnega pouka. „Zbornik“ ima že toli obsežen program, da bi se vobče vsako leto lahko priobčil v njem kak primeren članek z neizmerne polja realizma. Pa nikdo noče prav začeti; morda zato ne,